

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание. (Първа сесия.)

VIII. ЗАСЪДАНИЕ, ЧЕТВЪРТЪКЪ 23 ДЕКЕМВРИЙ 1882 ГОД.

(Начало въ 1 часъ и 30 мин. послѣ пладнѣ, подѣ председателството на Негово Високо Преосвященство Митрополита Симеона Варненско-Прѣславский).

Председателъ (звъни): Ще се прочете списъка на депутатитѣ.

Секретаръ Шивачовъ (Чете списъка на депутатитѣ.)
Отъ 47 депутати се вижда, че присъствуватъ 38, а отсъствуватъ 9 души; а именно: Хафузъ Билялъ, Османъ Бей, Алекси Карамановъ, Величко Х. Ангеловъ, Тричко Батановски, К. Мирский, Каменъ Симеоновъ, Мецовъ, Вас. Шишковъ.

Д-ръ Цачевъ: Азъ ще моля, да се позволи 10 минути отпущъ, да се извади този огънь отъ собата, защото въ този димъ не можемъ да говоримъ, нито да сѣдимъ.

Председателъ: Добръ, 10 минути отпущъ.

(Послѣ отпущъ.)

Председателъ: Отъ прочитанието се вижда, че присъствуватъ 38 души депутати, а отсъствуватъ 9. Тѣй като присъствуватъ повече отъ половината депутати, ще каже че Събранието е пълно и засѣданието се открива. Ще се прочете протоколътъ отъ миналото засѣдание.

Секретаръ Шивачовъ (Чете го:)

Председателъ: Има ли нѣкой да забѣлѣжи нѣщо върху прочетения протоколъ? (Нѣма.) Ще каже, че Събранието приема протокола, тѣй, както се той прочете. На дневенъ редъ е докладъ на прошетарната комисия.

Докладчикъ Бошнаковъ: Г-да! Комисията, избрана въ по-миналото засѣдание, за да изучава предварително прошенията, подадени отъ разни лица на Народното Събра-

ние въ частнитѣ си засѣдания, които до сега е имала, рѣши, щото намѣсто да прави извлечение отъ прошенията, да ги прочита цѣли въ Народното Събрание, за по-голѣмо освѣтление на г-да представитѣлитѣ. За това ще прочетъ най-напрѣдъ прошеннето, подадено отъ нѣколко села изъ Кулската околия. (Чете:)

16 Декемврий 1882 г.
Въ г. СОФИЯ.

До Високопочитаемото Народно Събрание.

ПРОШЕНИЕ.

Както е извѣстно всѣкому — Кулската околия, до преселяванието на татаретѣ и черкезетѣ, се населяваше само отъ християнско население. Тя по географическото си положение граничи съ Сърбия и отъ една страна това послѣдното обстоятелство, а отъ друга исключителното ѣ населяване съ християнскій елементъ правеше бившето турско правителство да се бои постоянно отъ нея, защото при едно въстание отъ страна на жителитѣ ѣ тя можеже да има всичкитѣ подпомагания и подържки отъ страна на Сърбия. По тѣзи причина турското правителство търсеше способъ, съ който да може да унищожи условията, които правяха възможно и успѣшно едно въстание въ тѣзи околия. Случай се представи.

Когато се преселяваха въ България татаретѣ и черкезетѣ, турското правителство засели една значителна частъ

отъ тѣхъ въ Кулската околия, за да могатъ тѣ да предпазватъ сръбското влияние въ тѣзи околия и по тоя начинъ да се избѣгне възможното въстание. Въ по-голѣмата частъ отъ Кулската околия, особено въ пограничните села се населиха татаре и черкесе като се отнеха земитѣ на разнитѣ собственици.

Всичките татарски и черкески села се състояха отъ земитѣ на частни лица, защото правителствени или обществени земи нѣмаше за да удовлетвори то ва населяване. На по-голѣмата частъ отъ лицата, отъ които се отнеха земитѣ, въ замѣна на отнетитѣ имъ земи, турското правителство имъ даде на други мѣста земи, нѣ тѣзи земи не отговаряха ни на половината отъ отнетитѣ за населяването на татаретѣ и черкесетѣ; па освѣнъ това тия земи, които имъ отетяха въ замѣна на тѣхнитѣ, турското правителство ги отне отъ други собственици, като онеправда по тоя начинъ и тия послѣднитѣ. Тѣй щото отъ едни собственици турското правителство отне земитѣ имъ и ги даде на черкесетѣ и татаретѣ, а отъ други зе по една значителна частъ отъ тѣхнитѣ земи за да удовлетвори на половинъ първитѣ собственици. Мнозина даже останаха съвсѣмъ безъ земи. Това онеправдание принуди много жители отъ Кулската околия да избѣгнатъ въ чуждитѣ държави, за да търсятъ тамъ своето препитание, тѣй като тука нѣмаха възможностъ да се прехранватъ, — едни, защото бѣха останали съвсѣмъ безъ земя, а други, защото имъ бѣше останало твърдѣ малко земя; ония, които бѣха останали тука, съ голѣми затруднения искараха насѣщния си хлѣбъ. Слѣдъ освобождението ни, всичките лица, които по прѣди бѣхъ избѣгнали, се завърнахъ въ България. Окупацията на сръбската власть позволява всѣкому да стѣпи въ предишнитѣ си владѣния, които бѣ притѣжавалъ до населяването на татаретѣ и черкесетѣ и всѣки захвана да обработва първата си отнета отъ турското правителство земя. Мнозина като мислѣха, че нѣма кой да ги обезпокоява, направиха си колиби, насадиха си лозя и по единъ или по други начинъ всички начнахъ да обработватъ тая земя, както и преди пристиганието на татаретѣ и черкесетѣ.

До днесъ припадающий се данѣкъ отъ нея си е плащалъ всѣки, като отъ своя собственостъ. Послѣдно врѣме обаче г. Вид. Окр. Управителъ издаде единъ приказъ подъ № 4, съ който заповѣдва да се привикатъ въ Окр. Съвѣтъ всички селене, които сѣ обработвали и обработватъ останитѣ отъ татаретѣ и черкеси земи, за да платятъ аренда за миналото врѣме, която възлиза на 5—6 лева за дюлюмъ и да сключатъ условие за арендната плата за въ бѣдѣше. «Ония

селене, които отъ сега нататѣкъ би обработвали такива земи, гласи приказътъ, — безъ да сѣ сключили предварителни условия съ Окрѣжний Съвѣтъ, ще имъ се наложи полицейско наказание и поселяното на тия земи ще остане въ полза на хазната.»

Понеже тия земи сѣ отнети отъ турското правителство отъ частнитѣ собственици, понеже сега всѣки е влѣзълъ въ своята предишна собственостъ, понеже населението безъ тия земи не може или твърдѣ мѣчно може да искаква своя поминѣкъ, понеже освобождението ни отъ турското владичество трѣбваше да има за естествено слѣдствие уничтожението на предишнитѣ онеправдания, особено тамъ гдѣто това нѣщо е възможно, то ний долуподписанитѣ кметове въ името на всичкото население отъ Кулската околия, най-смирено прихождаме предъ Високопочитаемото Народно Събрание да го молимъ да благоволи и узаконни да се повернатъ тия земи на прѣдишнитѣ имъ владѣтели, безъ да се иска отъ тѣхъ никаква аренда, защото за тѣхъ това сѣставлява едно много тѣжко, а въ нѣкои случаи даже и невъзможно за исплащане условие.

Оставаме въ надѣжда че настоящата ни проба ще се земе въ внимание.

8 Декемврий 1882 год.

г. КУЛА.

Съ Високопочитание:

Кулский Кметъ Ранко Цоловъ.

Слѣдватъ още 27 подписи и печати на общинитѣ.

Комисията е на мнѣние за настоящето прошение, — тѣй като законъ за подобни земи има — да се отправи въ Министерството на финанситѣ, за подробни обяснения по тази частъ, понеже тамъ е казано, че тѣ сѣ обработвали до сегатая земя, която била тѣхна собственостъ. Слѣдъ получаването на обясненията, комисията намирва за добръ, Нар. Събрание тогава да се произнесе. Освѣнъ това, комисията е на мнѣние, Нар. Събр. да помоли М-вото да се распореди, щото това население, което е работило и посѣяло земята, да не му се пропятствува; но да се остави да я обработва, до дѣто Нар. Събрание се произнесе окончателно въ тѣхна полза или противно. Това е мнѣнието на комисията.

Марко Велевъ: Г-да. Познато ми е това прошение. Колкото за Кулската околия, въ бившето Събрание, така сѣщо е подавано прошение, което се е препращало на г-да Министритѣ, но тѣ не го зеха въ внимание. Народътъ се жалко оплаква За това по напредъ да се произнесе Нар. Събрание, защото народа нѣма отъ какво да се препитава, и нѣма

други занятия, освѣнѣ земледѣлството. И на Министерството е познато, както и на Нар. Събрание, че тѣзи хорица иматъ голѣма нужда отъ обработванието на тая земя и е нужно да се разгледа тѣхното прошение, щото да не се лишатъ отъ тѣхната земя, която до сега сж тѣ обработвали. Известно е, че тѣ отъ страхъ отъ турското бивше правителство сж напуснали земята и сж се изселили на други страни; но днесъ отъ кого ще да бѣгатъ? Нашето правителство трѣбва да земе въ внимание това нѣщо, защото тази земя о тѣхна собственостъ, отъ прадедитѣ и отъ бацитѣ имъ. Тѣзи хорица, които днесъ се оплакватъ тукъ, би било желателно втори пѣтъ да се населятъ въ своята собственостъ. Ако се не земе въ внимание прошенкето, този народъ ще се разсърди, защото се лишава отъ своя собственостъ; и затова да му се даде правото, и да не му се препятетвува, щото и сега да не начене да бѣга по другитѣ страни. Г. Видински управителъ е предлагалъ на всичкитѣ окрѣзи да се зема аренда за тия земи, които сж били въ властѣта на татаретѣ и черкезетѣ, годишно по 1 1/2 лева, които презъ 4 год. ставатъ 6 л. Този народъ, като нѣма съ що друго да се препитава освѣнѣ съ тая земя, трѣбва да се земе въ внимание просбата му, за да не се принуди, както казахъ, да се преселява и да се лиши отъ неговата собственостъ. Защото турското правителство никакъ не е зело въ внимание тѣхното искание. Вече год. 1849 дигна се народътъ на сѣрбската граница, но сѣрбскій народъ принуди го да се повърне назадъ, и се поведе въ Цариградъ да се оплаква предъ Царя. И послѣ повторно се подигна народътъ на Сѣрбската граница, но Сѣрбскій народъ пакъ не позволи да иде; но народътъ се иссѣче, и пакъ отиде депутация въ Цариградъ. А послѣ какво видѣло правителството, че никакво отоманско село нѣмало да се населява, нѣ все православни, които до днесъ се намѣрватъ тамъ. А Турското Правителство, когато дойдоха татаре и черкесе въ с. Раховица, Стара Патица и Кула, и още 4 други — станаха 7 — подигна силомъ отъ тѣхнитѣ имущества въ Раховица 300 бѣлг. кѣщи, а въ останалитѣ 70, и ги немилостно распръстна, безъ да получатъ нѣкакво парично възнаграждение; и земята се даде на черкезетѣ и татаретѣ.

За това би молилъ г-да народни представители, да дадатъ право на това население, за да си бжде спокойно на своята собственостъ.

М-ръ Начовичъ: Азъ би молилъ г-нѣ Велева да не вѣрва, че и този пѣтъ, ако прошението, за което е думата, се проводи до Министерството, то ще остане пакъ безъ послѣдствие, както при известното прѣдишно Министерство.

Не само отъ Булската околия, но има и отъ много други мѣста оплаквания по тѣзи черкезски и татарски земи. Народното Събрание е направило единъ законъ, който сѣществува и, на чиего основание, днешнитѣ власти дѣйствуватъ. Азъ съмъ проводилъ единъ циркуляръ до Окр. Управители за да искамъ свѣдѣние по тѣзи работи; и до колкото съмъ могълъ да изуча този въпросъ, дошълъ съмъ до убѣждение че трѣбва да се върнатъ тѣзи земи на тѣхнитѣ притежатели и да се измѣни стария законъ, който е до днесъ въ сила. Азъ ще бждж въ състояние въ 5 или 6 дни да дамъ на Събранието отвѣтъ за това прошение и да представя измѣненіята на този законъ, съгласно съ мнѣнието на г-нѣ Велева. За това нека се успокои г-нѣ Видинскій представителъ и нека се препрати това прошение въ Министерството на Финанситѣ, което ще направи каквото искатъ просителитѣ, понеже, повтарямъ го, това Министерство има сѣщитѣ тия взглядове върху черкезскитѣ и татарскитѣ земи.

Лазаръ Дуковъ: До колкото можихъ да узная отъ прошението, което имахъ честѣта да чуя отъ почитаемата комисиия, твърдѣ явно и ясно се доказа, че тия мѣста сж принадлежали на тѣзи хора. Г-нѣ Велевъ каза, че по-напрѣдъ е било подавано прошение за тая работа, но не се е взело въ внимание. Зная, че имаше такова прошение, и ако бѣ се взело въ внимание не бѣше злѣ; но постѣпило се е несправедно. И Министрътъ на Финанситѣ каза, че този пѣтъ, ако се проводи прошението въ Министерството, нѣма да остане безъ послѣдствие, а като се изучи въпроса, ще се вземе въ внимание; но не е нѣщо тъмно, щото Народното Събрание да има нужда отъ разяснение и да чака нѣколко денѣе. Тука ясно се вижда, че тая земя е принадлежала на тия хора, че е била близу при границитѣ и като се страхувало бившето турско правителство, разселило ги и тия земи останжли на татаретѣ и черкезетѣ, и подиръ тѣхното изселване отъ тука, затрънили се съ тръни; тогава не разбирамъ защо да не имъ се даде това мѣсто да го обработватъ като своя собственостъ, а да имъ се дава подъ аренда? Тия хора оставатъ безъ препитание, ако не имъ се остави тая земя. Мисля, че ние можемъ на право да се произнесемъ за тѣхъ тука. Не може единъ човекъ, който живѣе тука да държи земя подъ аренда; защото подъ аренда се държи чужда земя за една и двѣ години; а тия хора сж дошли на своята собственостъ и желаятъ да си живѣятъ тука, както и по-напрѣдъ и да не се изселяватъ. Азъ съмъ на мнѣние, Народното Събрание сега да рѣши да имъ се остави това мѣсто, а не да се оставя за послѣ. Твърдѣ ясно въ прошението е

доказано, че тѣ сж живѣли и владѣли тая земя; сега щомъ имъ се откаже, тѣзи хорица духомъ се убиватъ.

За това, ако Народното Събрание намѣри прошениято за законно, сега да рѣши, а не да го прѣпраща въ Министерството.

Юр. Шишковъ: Думата е за земитѣ, които сж били отнети съ врѣме отъ Българе и дадени на черкезетѣ и татаретѣ. Тука има прошение, подадено само отъ Кулската околия, а такиви земи има не само въ Кулска околия, но въобще въ Княжеството. За това съмъ на мнѣние, да се отложи този въпросъ, както каза г-нъ Министръ, за 5 или 6 денѣе, да се узнае не само за тѣзи земи въ Кулската околия, но въобще за всички подобни земи въ България. Ако се произнесе за Кулскитѣ, то слѣдователно трѣбва да рѣшимъ и за всичкитѣ други. Но отъ тѣхъ има нѣкои, които сж дадени на опълченци и на Македонци. — Този въпросъ трѣбва най-напрѣдъ да се рѣши, какво ще стане съ тѣзи земи, които сж дадени на тѣзи хора, и да ли само на опълченци да се даватъ такиви земи или на всички въобще. За това предлагамъ да се отложи този въпросъ, до дѣто г-нъ Министръ да даде поточни свѣдѣния върху него.

Лазаръ Дуковъ: Думитѣ на г-на Шишкова мож да потвърдя, че наистинна има дадени отъ такиви земи на опълченци, но имъ сж дадени и други правителствени земи. Колкото помня въ миналото събрание се рѣши, на опълченцитѣ да се даватъ не отъ частни стопански мѣста, но отъ правителствени земи, и такиви сж суватлици или гори и др. И такиви мѣста се дадоха. За туй това прошение носи друга форма, и ако Нар. Събрание се произнесе да го препрати на Министерството, то азъ нѣма какво да кажъ. Но това прошение е друго и азъ съмъ на мнѣние, че трѣбва сега да се рѣши.

М-ръ Начовичъ: Азъ ще повторя, че Министерството е на мнѣние, да се върнатъ тѣзи земи на хората, отъ които сж били отнети, и мисля, да представя на Нар. Събрание предложение за измѣнение на сѣществующий законъ. Защото безъ да се измѣни този законъ, прошениято на Кулскитѣ жители не може да се удовлетвори, каквото и да казва г-нъ Дуковъ. Щомъ Нар. Събрание е издало единъ законъ, то не може само да го нарушава; но трѣбва по преди да го измѣни и оллучи. За това ако Нар. Събрание иска да постѣпи по законенъ начинъ, то трѣбва да измѣни по-първо сѣществующий законъ за татарскитѣ и черкезскитѣ земи. Азъ се обѣзвавамъ да представя въ нѣколко денѣе едно предложение за тая цѣль. и тогава работата се туря въ редъ не само за Кула, но и за цѣла България и за всички

тѣзи земи, които подпадатъ въ сѣщата категория. Когато направя предложенията си, Нар. Събрание може да обмисли тоя въпросъ и да го рѣши както е полезно и справедливо. Жално, че прѣдшнитѣ Министерства не сж взели въ внимание прошенията, които имъ подали Кулскитѣ жители; но за това днешното Министерство не е отговорно. Днешното Министерство е на мнѣние и желае да се поправи този недостатъкъ. А жителитѣ отъ Кула като сж могли да търпятъ двѣ години, безъ отговоръ на прошениято имъ, мисля че ще потраятъ още 5—6 денѣе, до като Нар. Събрание ще бжде въ състояние да измѣни законътъ или да издаде другъ законъ. (Съгласие.)

Юрданъ Шишковъ: Азъ забѣлѣжихъ, че г. Дуковъ каза, че отдаденитѣ земи на опълченцитѣ и Македонци ужъ били правителствени. Това не е истина. Азъ съмъ билъ очевидецъ, че въ Кутловица се дадоха земи, които сж зети отъ Българи, и тѣ се дадоха на опълченци и Македонци. За това съмъ на мнѣние да се постѣпи тѣй, както каза г-нъ Министръ.

М-ръ Начовичъ: Г-нъ Шишковъ има право и е възможно да сж се дали черкезски земи на опълченци въ нѣкои мѣста, защото това е станало на основание на закона за черкезскитѣ и татарскитѣ земи. Този законъ казва категорически, че земитѣ, които сж останали отъ черкезе и татаре, ставатъ правителствени; и тогазъ е възможно, да се е давало отъ тѣхъ на опълченцитѣ. Но какъ и колко се е дало, азъ не мож да го кажъ на изустъ, и трѣбва да направя справка понапрѣдъ. Въ всеки случай, ако има дадени такиви земи, принадлежащи на частни лица, а на опълченци, грѣшката може да се поправи, като се дадѣтъ на първитѣ притежатели въ замѣна други земи; тѣй като въ България има празни земи много.

Лазаръ Дуковъ: Г-нъ Шишковъ каза, че се давали и такиви земи, които били зети на врѣме отъ частни стопани. Това може да е било и тѣй. Защото не съмъ билъ анкета, самичекъ да обиколя всичкитѣ мѣста. Може би че е станало таково нѣщо. Азъ само помня колкото се хортувало въ Нар. Събрание за това.

А което каза г-нъ Министръ за миналитѣ Министерства че не сж се разпорѣдили за тѣхъ, то тѣ сж сторили голѣма грѣшка, че не сж измѣнили до сега законътъ. Но отъ прочетеното прошение се разбира, че г-нъ Управителъ трѣбва да е зелъ нѣкои наставления и предписания, за да описва тѣзи земи, защото отъ своя воля немисля че го е направилъ.

Г-нъ Министръ се обѣща, че въ 5 или 6 денѣе ще представи другъ законъ, за да се отмѣни онзи който се одобри

отъ Народното Събрание. Тѣзи работи като е зналъ, трѣбвало да ги приготви по рано; сега въ 5 — 6 дѣне назнай да ли ще бѣде направенъ и кога може да се произнасяме върху него. Но остава както ще се съгласи Народното Събрание.

Георги Бошнаковъ: Никои не би желалъ да присвоява чужда собственостъ, още повече не желае Народното Събрание да онеправдава тѣзи, които се обръщатъ съ прошение къмъ него за помощъ. За това настоявамъ на мнѣнието на комисията, именно, да се прати това прошение на Министерството на Финансите, което има точни свѣдѣния за тоя родъ земи. А между тѣмъ да се заповѣда на Окръжний Управителъ, да остави свободно населението да си работи земята до гдѣто Народното Събрание окончателно се произнесе по това прошение.

М-ръ Начовичъ: Ще прибавя, че на управителя въ Видинъ не се е давала заповѣдъ да зема тия земи отъ населението. Но той ако е казалъ че ще имъ отнеме земитъ, направилъ го е безъ съмнѣние да ги заплаши, за да си платятъ арендата. Защото никои управителъ *de facto* нѣма да отиде да пхди хората отъ земята, която работятъ. За това нека се успокои г-нъ Лазаръ Дуковъ.

(Гласове: Искерпано е!)

Лазаръ Дуковъ: Освѣтлихме се по този въпросъ. Но тука се каза, че може да е ставало заплашване. Азъ не знай да ли управителъ е за това да заплашва народа. Той трѣбва да е ималъ предписание на основание на закона, и като има законъ, трѣбвало да пази законътъ, но не знай защо да ставатъ заплашвания?

Д-ръ Минчо Цачевъ: Г-да представители! По мое мнѣние, рѣшението на този въпросъ е твърдѣ ясно, а това прошение или проба на тѣзи г-да Кулски граждани може да се удовлетвори по съдебенъ начинъ. Въ гражданския турски законъ има една статия която казва, че когато едно влиятелно лице отнема едно нѣщо отъ единъ гражданинъ, то ако влиятелното на това влиятелно лице изчезне, отъ това време ако заяви въ разстояние на три години, той има пълно право да земе назадъ чрезъ съдебна власть онова което му се е зело насилствено.

Отъ прошения азъ разбрахъ че тука имала нѣкоя власть, която насилствено отнела тѣзи земи, и слѣдователно тѣзи жители на основание на турския граждански законъ иматъ право, да се отнесжтъ до надлежното сѣдилище, и сѣдилището да рѣши: да ли тая земя е била тѣхна, и да ли имъ била насилствено отнета. И ако се покаже това нѣщо, то да ги введе въ владѣние. Но ние не можеме да се

произнасяме днеска върху това, както гласи прошениято; защото не знаемъ, да ли имъ е била тая земя дѣйствително отнета. Тука има едно прошение, въ което г-да Кулски граждани излагатъ, че Кулската власть е зела тѣхни недвижими имущества. Азъ не казвамъ че не е истина това; но мисля че е по-добрѣ, да се отнесжтъ до съдебната власть въ Видинъ, и тя да разгледва това дѣло и да имъ отдаде тѣзи земи, ако наистинна е била тя насилствено отнета.

Това, г-да, е моето мнѣние.

М-ръ Начевъ: Имамъ да възразжа на г-на Д-ра Цачева, че онова, което е станало напредъ, то е било консакрирано съ единъ законъ, одобренъ отъ Нар. Сабрание. И тѣй както послѣдния законъ унищожава предишния, то и сѣдилищата немогжтъ да рѣшаватъ този въпросъ по стария турски законъ, а трѣбва да го рѣшаватъ по новия български законъ. Азъ повтарямъ да моля Събранието да има малко търпѣние, и да рѣши да ми се проводи това прошение у Министерството, а азъ ще наредж работата.

Иорданъ Шишковъ: Г-нъ Д-ръ Цачевъ каза, че този въпросъ се отнася до сѣдилища. Закона, на който показва г-нъ Д-ръ Цачевъ, казва въ 21 или 31 статия, че едно недвижимо имущество, отнето отъ другъ, безъ да се подавала проба за възвращане, то слѣдъ 10 години завладѣтелътъ става притѣжателъ и бившия притѣжателъ изгубва своето право. Слѣдователно, могжтъ ли сѣдилищата да разгледатъ това дѣло? По мое мнѣние никакъ не. За това повторно моля и предлагамъ да се отдаде това прошение на г-на Министра за свѣдение и понататашно разгледане.

Д-ръ Минчо Цачевъ: Статията, която непомня нумера който носи, тя неопредѣлява това, което казва г-нъ Шишковъ; но казва чисто и ясно, че отъ денътъ на изгубването влиятелното на влиятелното лице, което по влиятелното си е завладѣло недвижимо имущество, до три години отъ този денъ на изгубването влиятелното на това лице, има право да заяви за това на сѣдилище оный на който е имущество било зето. Могжтъ да се минатъ и 50 години, стига само да заяви за това въ разстояние на три години отъ денътъ на изчезването влиятелното на влиятелното лице, което е завладѣло имуществото. Въ тѣзи статия нѣма нищо казано за 10 години.

Докладчикъ Бошнаковъ: За подобенъ родъ земи е издало Нар. Събрание единъ законъ, който е сега въ сила. Тамъ е казано, че тѣзи земи не съдебнимъ образомъ а по осмотрѣнието на Окръжнитъ Съвѣти ще се отдаватъ на бившитъ имъ притежателъ. За това предлагамъ да се отложи това дѣло и да се постѣпи по мнѣнието на комисията, именно да се препрати на Министерството на изучаване а

послѣ да се удовлетвори, ако е умѣтна просбата на просителитѣ. (Гласове: Изчерпано е.)

Лазаръ Дуковъ: Наистина съ послѣдната дума на г-на докладчика до нѣгдѣ се съгласявамъ тѣй, ако ще се внесе въ 5 или 6 денье това прошение за разглѣждане вторийтъ пътъ въ Нар. Събрание, за да можеме да се произнесемъ окончателно връзъ него. А онова, което казаха г-да преговоривши Д-ръ Цачевъ и Шишковъ, че съдилища трѣбало да рѣшаватъ този въпросъ, то азъ съмъ на мнѣние, че не е това работа за съдилища, но че трѣбва Събранието да се произнесе за него, ако иска сега направо, или да се препроводи на Министерството; но въ 5 до 6 денье да чуеме вторий пътъ, какъвъ резултатъ се дава на това прошение за да можемъ да се произнесемъ за него.

Председателъ: Счита ли Нар. Събрание освѣтлено върху този въпросъ? (Счита.) Има първо мнѣние на комисията, споредъ която трѣба да се препрати това прошение на Министерство на Финанситѣ, което да даде по този въпросъ разяснение и въ сѣщото време да се даде заповѣдъ на Окржний Видински Управителъ да непринуждава хората да платятъ 1½ франка на дюлюмъ аренда, но да ги остави съвършено свободни да работятъ земитѣ. Съ това мнѣние се съгласява и г-нъ М-ръ Начевичъ, който се обѣща, че по диръ 7 денье ще може да представи на Нар. Събрание нѣкои поправки на сѣществующий законъ, и тогасъ да се произнесе Нар. Събрание и върху прошениято, което подаватъ жителитѣ отъ Кулската околия. На това мнѣние е и г-нъ Шишковъ, до г-нъ Марко Велевъ настоява да се произнесе сега Нар. Събрание. Г-нъ Дуковъ, който понапрѣдъ се съгласяваше съ г-на Марко Велева, се присѣдинява на първото мнѣние: слѣдъ 5 до 6 или 7 денье да представи Г-нъ Министръ на Нар. Събрание своя докладъ, за промѣнение на закона за черкезскитѣ и татарски земи.

Г-нъ Марко Велевъ настоявате ли на своето предложение?

Марко Велевъ: Азъ се съгласявамъ за 5 до 6 денье да представи г-нъ М-ръ на Финанситѣ нужното, за да се даде край на жалбитѣ за тѣзи земи.

Председателъ: Така щото остава предложение на комисия. Приема ли Нар. Събрание да се препроводи прошениято въ Министерството, и въ разстояние на 6 до 7 денье г-нъ М-ръ да представи на Нар. Събрание докладъ по този въпросъ и нѣко поправки на сѣществующий законъ за черкезски и татарскитѣ земи? (Приема.) Който неприема да си дигне ржката. (Никой.) Ще каже че се приема мнѣнието на комисията, да се препрати прошениято въ Министерство на Финанситѣ.

Докл. Бошнаковъ (чете):

«До Високопочитаемото Обикновенно Нар. Събрание въ г. София.

(Най-покорна просба на Илия А. Балкански отъ г. Търново, за право на привилегията му, която му се слѣдва законно.) Господа представители! Покорний въ третата сесия на Нар. Събрание, писмено заявихъ: праведно е, за да се зема десѣтъкъ на тухло-керемидо-дѣлцитѣ, варогорцитѣ, на каменодѣлцитѣ и на други много, защото е законно да плащатъ и горнитѣ, както плаща трудолюбивия земледѣлецъ; което, като се зе въ внимание, и положи въ дѣйствиe. Но на мене бѣднаго многострадалца нѣма никаква привилегия за възнаграждение на труда ми, както за това и за още много други за голѣма полза на Княжеството. За това, най-покорно моля гг. представителитѣ на Високопочитаемото Нар. Събрание, да земне въ внимание най-покорната ми просба, за да разрѣши да ми се отстъпи законната менѣ привилегия, която ми се слѣдва най-праведно, чрезъ което премного ще ми насърдчи, да открия много голѣми приходи за полза на нашата малка но славна държава, което съмъ узналъ въ постоянното си ежедневно двѣгодишно и повече ходение постоянно по горитѣ и балканитѣ; за което ще се увѣдомитѣ за голѣмото ми трудение, даже за откриванieto на солта, за която полагамъ и послѣдния си трудъ, което всичко знайно е по дѣлото ми въ Финансовото Министерство и пр. и пр. То като съмъ увѣренъ на точното и скорото изпълнение настоящата ми покорна просба, оставамъ вашъ най-покорний трудолюбивъ дѣецъ, за полза на младата ни и славна държава.

Илия Ангеловичъ Балкански.

1882 г. Декемврий 8 г. В. Търново.

Мнѣнието на комисията е слѣдующето:

Тѣй като нѣмаме такъвъ законъ, който да възнагражда тѣзи, които сѣ заявили и напомнимъ за нѣщо въ полза на правителството, то за подобно нѣщо не трѣбва да се невъзнаграждава нѣкой; напротивъ, ако г-нъ просителъ открие нѣщо като солъ и пр. то съгласно съ закона да се възнагради както му се слѣдва. (Гласове: прието.)

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание мнѣнието на комисията (приема.) Който го неприема, да си дигне ржката. (Никой недига.)

Докл. Бошнаковъ (чете):

«До господина Председателя на Обикновенното Нар. Събрание.

Отъ Николай Ангеловъ изъ г. Кюстендилъ

ПРОШЕНИЕ.

Подписаний, побуденъ отъ общата за всѣки българинъ мисль, да послужи на своето отечество — въ врѣме на руско-турската война — война предназначена за освобождението на милото ни отечество, рѣшихъ и постъпихъ въ качество на охотникъ въ редоветъ на Българското Опълчение и участвувахъ въ походите означени въ тукъ приложеното свидетелство, противъ угнетителитъ на отечеството — турцитъ.

При всичко, че при встъпването ми въ Опълчението, азъ располагахъ единъ удовлетворителенъ капиталъ, обаче за да изпълня своята длъжностъ, налагаема отъ природата на всѣки патриотъ, напуснахъ всичката си работа и тръгнахъ наедно съ Императорскитъ освободителни войски. Ако и да изгубихъ всичкото, което служаше за моето бъдеще препитание и ако и да се видѣхъ облятъ отъ кръвъ, — раненъ отъ дѣсната страна на слабинитъ ми — пакъ не се отчайвахъ, като си напомнявахъ, че съмъ въ една свята мисия, за възнаграждението на която се задоволявахъ, да глѣдамъ свободно отечеството си.

До сега, мъжихъ се да работя, и чрезъ нея успѣвахъ да се препитавамъ; но отъ нѣколко врѣме насамъ раната, която отъ день на день зема по лошо направление, не ми дава възможностъ да слѣдвамъ никаква физическа работа.

Вслѣдствие на всичкото горѣизложено, най-покорно ви моля, Господине Председателю, да представите настоящето ми прошение въ Почитаемото Народно Събрание, въ което като не се съмнявамъ въ безпристрастието и справедливостта, вѣрвамъ ще благоволи да разрѣши щото за напредъ да ми се опредѣли една редовна инвалидна пенсия, чрезъ която да могъ да прокарамъ наедно съ бѣдното си сѣмейство останалитъ дни на живота си.

СОФИЯ, 13 Декемврий 1882 г.

Съ почитание Николай Ангеловъ.

Има приложено и едно свидетелство, въ което се казва, че е билъ ратникъ за българската свобода, че е билъ раненъ и пр.

Миѣнието на комисията е слѣдующето:

Тѣй като отъ Кюстендилското Градско-Общинско Управление нѣма никакво свидетелство за сѣмейното му положение, както и за материалното му състояние, то да се препрати прошењето въ Министерството на Вжтрѣшнитъ Дѣла съ молба, да изучи въ едно кратко врѣме сѣмейното и материалното състояние на просителя и послѣ да се възвърне

въ Нар. Събрание, за да удовлетвори, ако намѣри за добръ, просбата на просителя. (Гласове: съгласни.)

М-ръ Каульбарсъ (преводъ отъ руски): Това прошение, споредъ естеството си, трѣбваше да се внесе въ Министерскій Съвѣтъ и отъ тамъ да се удовлетвори просителя. Ако дѣйствително просителтъ има право на пенсия, Министерскій Съвѣтъ не ще да му откаже, както не е отказвалъ и на никого другиго, който е ималъ право за пенсия. За това азъ моля, да се препрати това прошение въ Военното Министерство, отъ гдѣто да се испита и докаже правото на просителя за пенсия предъ Министерскій Съвѣтъ.

Докладчикъ Бошнаковъ: Въ прошењето не се казва, за неговото материално положение, и освѣн това нѣма свидетелство отъ Общинското Управление за неговото тѣлесно и материално състояние. За това комисията настоява, щото прошењето да се неспроводи въ Министерството на Вжтрѣшнитъ Дѣла, за да изучи изискуемитъ подробности; да освѣдѣтельствува ранитъ му; да се изпълнятъ всичкитъ формалности, които изисква законътъ за опълченцитъ и тогава да се удовлетвори просителя, ако заслужва.

М-ръ Каульбарсъ: Съгласявамъ се на това.

М-ръ Грековъ: Азъ мисля, че когато единъ чловѣкъ иска да се ползува отъ нѣкои привилегии, които му дава законътъ, той трѣбва да изпълни и всичкитъ формалности, които изисква сѣщия законъ. За да може чловѣкъ да иска пенсия като раненъ и като защитникъ на отечеството, той трѣбва да представи и нуждитъ свидетелства: за бѣдностъ, медицинско свидетелство и пр. Азъ мисля, че ако това прошение се препрати въ Министерството на Вжтрѣшнитъ Дѣла и то се натовари да търси тозъ чловѣкъ: дѣ се намира, да пита за положението му; да го проважда на Д-ръ да го разглѣдва и пр., то не ще може да се извърши всичко това наскоро. Подобрѣ би било да се обяви на просителя, чрезъ нѣкое друго сръдство, можеби чрезъ «Държавенъ Вѣстникъ», че за да може да се земе въ внимание просбата му, той трѣбва да изпълни тѣзи и тѣзи формалности, които се изискватъ отъ закона, както напр. свидетелство за сѣмейното му положение, докторско свидетелство за тѣлесното му състояние; послѣ свидетелство за: да ли е способенъ да работи или не и пр. И когато изпълни всичкитъ тѣзи формалности, той нѣма нужда да се отнася до Нар. Събрание, защото Нар. Събрание е направило законъ за това нѣщо, но той трѣбаше да се отнесе до Мин. Съвѣтъ, който на основание на законътъ въ границата на минимумътъ и максимумътъ, ще му назначи слѣдующата пенсия. А ако всичкитъ прошењия, които постъпватъ въ Нар. Събрание се препращатъ въ Министер-

ство на Вътрѣшните Дѣла и му се възлага да прави издирвания върху тѣхъ и да търси просителитѣ по всичкитѣ краища на България, то това ще бѣде единъ твърдъ голѣмъ и много пѣти безполезенъ трудъ. По добръ е да се научатъ хората, че когато искатъ нѣщо, трѣба понапредъ да изпълнятъ всичкитѣ формалности, които се изискватъ отъ закона.

Слѣдователно, моето мнѣние е, че намѣсто да се проважда това прошение въ Министерството на Вътр. Дѣла, да се обяви на просителя срѣдството, което Нар. Събрание намѣри за най-сгодно, че той трѣбва да изпълни формалноститѣ, които се изискватъ отъ закона, за да може да се ползува отъ привилегитѣ, които му дава сѣщия законъ. И тогава, въпросътъ ще се рѣши самъ по себе си.

Докладчикъ Бошнаковъ: Просителътъ се оказа да е жителъ Кюстендилски; за това, ако Нар. Събрание приема, може да му се пише на право, както и той се е отнесълъ направо до Нар. Събрание; могатъ да му се искатъ документи за здравieto и сѣмейното му положение, и ако Нар. Събрание приема това, то нека се произнесе.

Лазаръ Дукотъ: Комисията, която има честта, да ни обяви най-напредъ своето мнѣние, съгласенъ съмъ съ нея, да се препроводи прошениято въ Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, отъ дѣто се туря въ дѣйствиe закона за опълченцитѣ и, разбира се, когато ще му даватъ пенсия, тѣ ще му кажатъ: понеже нѣма тукъ изискуемитѣ формалности, то не можемъ да ти дадемъ пенсия. И тъй отъ тамъ ще го научатъ, че ще трѣбва да се съобразява съ това и онова постановление отъ закона за опълченцитѣ. Тогава, той, ако представи изискуемитѣ формалности, ще му се даде пенсия, ако ли не може да представи, тогава прошениято му ще остане безъ послѣдствие. Слѣдователно, не трѣбва Събранието да се отнася на право до него да го пита за положението му, за здравieto му и тъй нататакъ. Да се обнародва въ вѣстника, тоже не трѣбва, защото той ясно казва, че е жителъ отъ г. Кюстендилъ и никой не може да го търси на друго мѣсто. За това, азъ съмъ съгласенъ съ комисията, да се препроводи прошениято му до Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла и, ако представи нужнитѣ формалности, ще го удовлетворятъ отъ тамъ, ако ли не представи, прошениято му ще остане безъ послѣдствие.

Председателъ: Има двѣ мнѣния върху прошениято на този опълченецъ. Комисията мисли и г-нъ Л. Дукотъ поддържа това мнѣние, че прошениято на този опълченецъ трѣбва да се препроводи до Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, и подиръ, като изиска Министерството на Вътрѣш-

нитѣ Дѣла всичкитѣ му документи, които изисква закона, тогава да му назначи пенсия, съгласно съ закона за опълченцитѣ. А г-нъ Грековъ мисли, че е по-хубаво, да се публикува въ «Държавний Вѣстникъ», или да се съобщи на право отъ Нар. Събрание, че той трѣбва . . .

М-ръ Грековъ: (Добавя). Ако помня добръ, предложението на комисията не бѣше въ такъвъ смисълъ. Комисията предлага, да се върне прошениято обратно тукъ, за да рѣши Нар. Събрание въпроса, каква пенсия трѣбва да му се даде. Туй бѣше мнѣнието на комисията, а именно противъ това съмъ азъ. Най-сетнѣ, ако Нар. Събрание мисли да го препрати въ Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, то може, защото, отъ тамъ ще му обяснятъ че не е изпълнилъ всичкитѣ формалности. Азъ казахъ, че трѣбва да се увѣдоми просителя, чрезъ какво да е срѣдство, което намѣри за добро Събранието; но думата ми е, че това прошение не трѣбва втори пѣтъ да дохожда тукъ, защото той, или ще бѣде въ състояние да представи нужнитѣ доказателства, и тогава Министерскиятъ Съвѣтъ самичкъ ще рѣши за слѣдующата му пенсия, или не ще може да представи нужнитѣ доказателства, и тогавъ Министерскиятъ Съвѣтъ нѣма да му даде никаква пенсия. Най-сетнѣ, ако Нар. Събрание намѣри за добръ, да се препрати това прошение до Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, което да съобщи на просителя рѣшението, азъ нѣмамъ нищо противъ това. Азъ казахъ само, че трѣбва да се съобщи на просителя, чрезъ едно срѣдство, което Нар. Събрание намѣри за по-добръ.

Председателъ: Мнѣнието на комисията е: да се препрати това прошение на Министерството на Вътрѣшнитѣ дѣла и то, слѣдъ като земе всичкитѣ нужни свѣдѣния за сѣмейното състояние на този опълченецъ, за здравieto му и пр., тогава прошениято да се върне пакъ назадъ, заедно съ всичкитѣ тѣзи свѣдѣния, които ще получи Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла; и тогава Нар. Събрание да препорѣчи, какво възнаграждение трѣбва да му се даде. — Г-нъ Грековъ мисли, че е по-хубаво да се не претоварва Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла съ тази работа, но направо, или чрезъ «Държавний Вѣстникъ», или чрезъ особено писмо, да се обяви на просителя, че трѣбва да изпълни всичкитѣ формалности на закона, и тогава да се направи това, което изисква законътъ; г. Л. Дукотъ мисли, че трѣбва да се препрати това прошение, заедно съ всичкитѣ документи, които представя той, направо до Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, на което да се предостави да разгледа тѣзи документи, и ако сѣ изпълнени всичкитѣ форми на закона, тогава да му се назначи пенсия, която позволява за-

конѣтъ. Тѣзи сѣ, ми се струва, мнѣніята, които се формулираха по слѣдствие на това прошение. Ще туря на гласоподаване най-напрѣдъ мнѣніето на комисията.

Докл. Бошнаковъ: Мнѣніето на комисията бѣше, да се препрати това прошение въ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла за изучаване и сетнѣ да се повърне въ Нар. Събрание, за да му се даде далнѣйшии ходъ. Но подиръ разискванията, които станаха сега върху това прошение, по-добръ е, да се препроводи прошеието на Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, да го изучи, и то да даде далнѣйшии ходъ на работата. (Гласове: Прието.)

Предсѣдателъ: Ще каже, че г-нъ Бошнаковъ, като докладчикъ на прошетарната комисия, оттеглява мнѣніето на комисията; а тѣй като и мнѣніето на г-на Грекова бѣше горѣ-долу, да се не поврѣща прошеието, но да се препрати отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла до Министерскии Съвѣтъ, да разрѣши това прошение; тогава остава мнѣніето на г-на Л. Дукова. Приема ли Нар. Събрание това мнѣние, т. е., да се препрати прошеието въ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла и то да направи това, което изисква закона? (Гласове: Приема). Който не приема, да си дигне ржката. (Никой не дига. — Приема се.)

Докладчикъ Бошнаковъ: (Чете):

До г-на предсѣдателя на Нар. Събрание въ г. София.

ЗАЯВЛЕНИЕ.

Понеже градеца Бѣла тази година пострада отъ пожара, който ви е извѣстенъ и населението дължи на Правителството отъ десетъка за 1881 год.; а именно отъ жито 24,269 оки, ячмикъ 3,588 оки, овесъ 740, просо 1,013, кукурицъ 3,270 и освѣнъ това, по заповѣдта на г-на Управителя се предадох на пострадавшитѣ 150 кила жито за прехрана, но, споредъ заявлението на пострадавшитѣ, че нѣма какъ да се исплати горѣрѣченото количество, тѣй като този десетъкъ изгорѣ отъ пожара, то съ настоящето Бѣленското Градско Общеско Управление, честь има, г-не Предсѣдателю, да помоли благоволеніето и распоредженіето ви за опростяване на гр. Бѣла горнитѣ количества храни.

Кметъ Ив. Поповъ.

Предсѣдателъ Георги М. Ени Хасановъ.

Секретаръ Ковачевъ.

Мнѣніето на комисията е слѣдующето: За разни загуби, било чрезъ пожаръ, било чрезъ разни естествени стихии, градъ и пр. сѣ спасени точни свѣдѣния въ окръжний съвѣтъ и представени въ М-вото на Финанситѣ, слѣдователно, това

прошение трѣбва да се препрати въ М-вото на Финанситѣ за да даде обяснение по него, и послѣ да се върне въ Нар. Събрание, за да му даде зависящето отъ него рѣшение. Може би, показаното въ прошеието количество храна да е премного.

Предсѣдателъ: Комисията мисли, че това прошение трѣбва да се препрати въ М-вото на Финанситѣ и слѣдъ като Министерството на Финанситѣ направи своитѣ заключения по него, тогава да се произнесе Нар. Събрание. Приема ли Нар. Събрание това предложение на комисията? (Гласове: Приема). Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига).

Докл. Бошнаковъ (чете):

До г-на Предсѣдателя на Нар. Събрание въ г. София.

ПРОШЕНИЕ.

Отъ жителитѣ (крѣчмари) на с. Коняво, Кюст. Околия, Гоге Соколовъ, Иованчо Георгиевъ, Манчо Стойчовъ, Димитрия Милевъ, Авдонъ Велиновъ, Боне Стояновъ, Димитрия Анастасовъ, Кръстю Николовъ и Стоимиръ Митревъ.

Господине Предсѣдателю!

Покорнитѣ ви за 1882 година като бидохме натоварени, за патентно право за продаване на мѣстни спиртни пития на дребно, да плащаме за крѣчмитѣ ни, кои бѣше отъ III. разрѣдъ на II и II на I разрѣдъ, безъ да се глѣда на предадений списъкъ отъ общинитѣ ни, както се и въ законътъ полага, за това ние давахме жалби на всичкитѣ надлѣжни мѣста по причина, че нашитѣ крѣчми не сѣ отъ тѣзи, както въ градоветѣ отдѣлни, а то сѣ нашитѣ домове по селата преустроени на крѣчми, защото като обработваме по пѣкой увратъ лозе и за продаване гроздето да пренасяме въ градътъ ни е далечъ отъ селото и така като си го сипемъ въ домоветѣ ни за да можемъ какъ по съ улеснение да сѣ изхарчва виното ни, прибѣрзваме да извадимъ патентъ и за дребно, съ това за да можемъ да се препитаваме ние и сѣмействата ни, и да си неплащаме правителстваннитѣ даждии, а сега като виждаме, че ни се отнема и това право съ увеличение на патентитѣ, а при това се изгубваме отъ двѣ страни: 1-во като не можемъ да се занимаваме съ крѣчмарството, и не можеме да си изхарчваме вината, оставатъ и лозита да ги опустошаваме, за това най-покорно ви молимъ г-не Предсѣдателю, щото да благоволите за благосклонното ви распореджание, за да се представи настоящата ни просба въ Нар. Събрание и се разрѣши за патентитѣ ни да плащаме както презъ 1879 и 80 година споредъ представенитѣ

списъци отъ общинитѣ ни, а не както ни ги увеличава Финансовия секретарь.

Убѣдени, че ще се удовлетвори настоящата ни просба, остаеме къмъ васъ съ отлично почитание покорни просители. Горе Соколовъ, Иованчо Георгиевъ, Манчо Стойковъ, Димитрия Милевъ, Андонъ Велиновъ, Боне Стояновъ, Димитрия Анастасовъ, Кръстю Николовъ и Стоимиръ Митревъ.

Г. Кисстендилъ 9 Декемврий 1882 год.

Мнѣнието на комисията е, да се представи това прошение въ Министерството на Финанситѣ за изучаване на работата и удовлетворение на просителитѣ. (Прието.)

Докл. Бошнаковъ (чете):

Господине Председателю!

Ние долуподписаннитѣ чиновници отъ Статистическото бюро, имаме честь да ви изложимъ слѣдующето:

Въ бюджетъ за 1882 год. утвърденъ съ указъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО отъ 24-ий Декемврий 1882 год. No. 1033 е предвидено да се плаща на столичнитѣ чиновници на всѣхъ клонове на управлението квартирни — добавочни 20% отъ заплатитѣ имъ — нѣщо, което и се върши, нъ въ бюджетъ за Статистическото бюро, не извѣстно по какви именно съображения, не е предвидено такова количество и по тая единствена причина ние се лишаваме отъ това общо и законно право.

За това, ние своевременно подадохме двѣ прошения: едното на г-на директора на Статистическото бюро, а другото на Държавния Съвѣтъ; но по неизвѣстни намъ причини и до днесъ не се удостоихме да получимъ слѣдующето и законно удовлетворение.

Също не бѣ предвидено въ бюджета слѣдующето добавочно количество за Негово Преосвященство Софийскій Митрополитъ, Мюхтия, Равина, Доктора Минчо Цачева и други много таквизи, също не бѣ предвидено и за писцитѣ въ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла и подвѣдомствени нему канцеларии въ Столицата, но по ходатайствата на надлѣжнитѣ министри предъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, всѣхъ тѣзи господа приврѣмenni или постоянни, щатни или нещатни чиновници се ползуватъ отъ това общо и законно право.

Всичко това, като е тѣй, защо само ние долуподписаннитѣ чиновници, които получаваме мѣсечна плата отъ 100 франка най-малко и 200 фр. най-много да се лишаваме отъ това общо и законно право? Не сме ли и ние чиновници? Не сме ли и ние назначавани съ приказъ или указъ, обнародвани въ Държавния Вѣстникъ? Нѣма ли всѣкой отъ насъ слѣдующата по службата си отговорност? Не живѣемъ

ли ние въ Столицата, както всѣхъ други чиновници, които се ползуватъ отъ това право?

Въ слѣдствие на всичко горѣизложено и увѣрени въ вашитѣ справедливи чувства, имаме честь най-покорно да ви молимъ, г-не председателю, да благоволите да направите по-търѣбното за да се ползуваме и ние отъ това общо и законно право, както и всѣхъ други столични чиновници, и по тоя начинъ на дѣйствие да ни се заплати слѣдующето добавочно количество за настоящата година.

Увѣрени, че тази наша справедлива просба ще се удовлетвори, имаме честь да сме, г-не председателю, най-покорни и смирили слуги. Никола М. Захариевъ, Савва П. Андрѣевъ, Константинъ Хр. Бобаревъ, Ат. Пожаровъ Г. Хр. Кусевъ, Дим. Х. Кочовъ, Спасъ Ивановъ, С. Стамболиевъ, Косто Веловъ, Ив. Поповъ, Ник. Петровъ Ранковъ, Я. Стояновъ, И. Василевъ, Коста Еленковъ, Кост. Х. Гендовъ, Ник. Михайловъ, Д. Д. Сахатчиевъ, Е. Стойчевъ, Конст. Николаевъ, С. Н. Брадински, Ив. Златаровъ, Никола Спировъ.

София, 21 Декемврий 1882 год.

Комисията като има предъ видъ, че Статистическото бюро има правилникъ, споредъ който шефъ на бюро то има право да наема чиновници когато и колкото му сж нуждни; освѣнъ това, просителитѣ явяватъ, че били подали 2 прошения, но не сж се зели въ внимание, то и това прошение трѣбва да се препроводи въ Министерството на Просвѣщенiето, за да даде нужднитѣ обяснения по тая частъ; защото, тѣзи лица ако и да се волно-наемни, но съгласно съ закона, комисията е на мнѣние, и тѣмъ да се платятъ квартирни; обаче преди да се зематъ свѣдѣния отъ Министерството на Народното Просвѣщение, комисията мисли, че Народното Събрание не може да се произнесе.

Секретаръ Шивачовъ: Азъ мисля, че чиновницитѣ отъ Статистическото бюро сж волно-наемни и, ако тѣ не сж били благодарни, то трѣбваше да не приематъ тая служба. Директора е ималъ право да ги услови и той е ималъ право да располага разноснитѣ съразмѣрно съ кредита, който му е билъ на разположение. Ако трѣбваше да имъ се дадатъ квартирнитѣ, то Министертъ и Директорътъ щѣха имъ ги даждъ които сж надлежното имъ началство. За това азъ съмъ на мнѣние, щото това прошение трѣбва да остане безъ послѣдствие.

Председателъ: Така щото има двѣ мнѣния: едно на комисията, което е да се препрати това прошение до Министерството на Народното Просвѣщение и да се поискатъ

отъ него свѣдѣния, а послѣ Народното Събрание да се произнесе да ли трѣбва да удовлетвори просбата на тѣзи г-да чиновници; второто мнѣние е на г-нъ Шивачовъ, който мисли че това прошение трѣбва да остане безъ послѣдствие. Ще туря по-напрѣдъ на гласоподаване мнѣнието на комисията. Приема ли Народното Събрание мнѣнието на комисията, да се препрати прощението на привременнитѣ чиновници отъ Статистическото бюро до Министра на Народното Просвѣщение и да се искатъ свѣдѣния отъ него, и тогава да се произнесе Народното Събрание? (Приема). Който го не приема, да си дигне ръката. (Единъ дига). Ще каже, че се приема да се препрати това прошение до Министра на Народното Просвѣщение.

Докладчикъ Бошнаковъ: Има за прочитанне едно заявление отъ г-на Караманова.

ЗАЯВЛЕНИЕ.

Долуподписанитѣ, избрани за народни депутати, считаме за длъжностъ да заивимъ предъ настоящето Народно Събрание, че, тъй като това Събрание е свикано и събрано противъ Българската Конституция, изработена въ Търновското Учредително Народно Събрание и приета подъ свещенна клятва отъ народа и НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО Княза, ние се протестираме въ името и отъ страна на населението, което ни е избрало, противъ това вопиюще нарушение на основниятъ законъ и се оттегляме отъ Събранието.

СОФИЯ, 11 Декемврий 1882 г.

Депутати: А. Карамановъ:

Димитръ Станковъ: Г-нъ Карамановъ, нашъ събратъ като бѣхме избрани отъ народа да защитаваме неговитѣ права и правата на страната, той като е билъ съ това мнѣние, за да дойде тукъ и да даде клятва въ името на пълномощията и на правата на народа като се оттеглява и подписва повече множество депутати, а дѣйствително си е самъ азъ си давамъ мнѣнието, да остане безъ послѣдствие заявлението му.

Лазаръ Дуковъ: Тѣй като изслушахме заявлението, нѣма нищо да търсимъ на самъ нататакъ и да искаме да му дадемъ нѣкакъвъ ходъ, но това отъ само себе си остава безъ послѣдствие. Единъ човекъ иска да искаже своето мнѣнието предъ Народното Събрание; той го изказалъ и си отишълъ; слѣдователно заявлението само по себе си пада. Човекътъ си е казалъ това, което му диктува съвестта; да ли е добро или лошо, това нѣма да разгледваме. Но понеже самъ си отиде, работата се свърши.

Шивачовъ: Въ всѣко прошение може човекътъ да си излага мотивитѣ, които могатъ да сж различни; нѣ главното

е просимия пунктъ, който въ настоящий случай е оставката му; слѣдователно Народното Събрание нищо друго нѣма да рѣша, освѣнъ ако намѣри за благословии причинитѣ му, да приеме оставката на г-на Караманова.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание това, което предлага комисията?

Докладчикъ: Не е пуждно да се приема оставката на г-нъ Карамановъ, който не иска оставката, но съ заявлението си протестира събранието и тогава поще си отишълъ, слѣдователно той се не счита депутатъ.

Председателъ: Азъ ще туря на гласоподаване.

Докладчикъ Бошнаковъ: Комисията настояваше, да се прочете това заявление, защото въ едно отъ миналитѣ заседания нѣкои депутати, а именшо самъ г-нъ Лазаръ Дуковъ каза, че Нар. Събрание не трѣбва да стои съ затворени очи предъ това заявление. И за това комисията го прочете, за да го знаятъ всичкитѣ депутати.

Лазаръ Дуковъ: Ние наистина бѣхме некали, да се прочете, защото не му знаяхме съдържанието; но сега като го чухме, дѣйствително не може друго, освѣнъ да си остане безъ послѣдствие, защото и само то си е безъ послѣдствие.

Председателъ: Приема ли се мнѣнието на комисията? (Приема се).

Докладчикъ Бошнаковъ: Подобно заявление има отъ г-на Мирский, Варненский представитель.

(Чете:) Въ III-то Нар. Обикновенно Събрание.

Заявление отъ Кр. Ив. Мирский, Варненский Народенъ Представитель.

Тѣй като се допустнаха вчера отъ Нар. Събрание при разгледването на правилника за вътрѣшний редъ очевидни ежществени нарушения и на самитѣ пълномощия, дадени на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО отъ Великото Нар. Събрание на 1-й юлий 1881 год., и на оснований ясный и несъмнѣний смисълъ, даденъ на ежцитѣ чрезъ Височайший манифестъ отъ ежщата дата, и съгласно положената ми клятва въ Събранието, намирамъ по своето дълбоко убѣждение противосъвъѣстно да продължавамъ да бѣдж народенъ представитель въ това Събрание, и като потвърждавамъ, за изложената причина, която обяснихъ словесно въ вчерашното заседание, устный си протестъ, съ приекърбие се оттеглямъ за всегда отъ Събранието, давамъ оставката си, и слагамъ отъ себе всѣка отговорностъ за всичкитѣ по-нататашни дѣйствия на III Обикновенно Нар. Събрание.

София, 16 декемврий 1882 год.

До сегашний народенъ представитель:

Кр. Мирский.

П. п. Доклада и проекта на правилника за вътрѣшния редъ поиска снощи, при затварянето на заседанието, г-нъ М-ръ Грековъ, комуто и незабавно връчихъ.

Същия.

Л. Дуковъ: Отъ прочитането на това заявление не можехъ да се освѣтлѣя, да ли той си дава оставка за винаги или само за настоящето Събрание. (Докладчикъ: за всякога). Ако е за всякога, тогава разбирамъ. Нега се произнесе Събранието.

Д-ръ Цачевъ: Азъ желая, да се произнесе Събранието, да ли съдържанието на заявлението на Г-нъ Мирский е законно или беззаконно; защото г-нъ Мирский казва, че му било съвѣстно да заседава въ едно Събрание, което направило беззаконие. Такова нѣщо не е бивало!

Бошнаковъ: Всѣки депутатъ е свободенъ, да заявява, законни ли сѣ или беззаконни дѣйствиата на Народното Събрание. Слѣдователно за него, може, би е нѣщо не законно а за други може да е законно. За това излишно е да се предлага таково нѣщо, както предложи Г-нъ предговорившия

Шивачовъ: Азъ се присъединявамъ на мнѣнието на г-нъ. Бошнакова, и повторямъ да кажа, че Народ. Събрание не е задължено да разглежда цѣлото съдържание на прошенията, а просто, да се види какво той желае. Той желае да му се приеме оставката, и слѣдователно на Събранието остава само, да се произнесе: дали приема оставката му или не.

Предсѣдателъ: Приема ли се мнѣнието на комисията? (Гласове: Приема се). Който неприема, да си дигне ржката. (Никой.)

Министръ Грековъ: Тогава на Н. Събрание остава, като на г-нъ Мирский се прие това рѣшение, трѣбва да се съобщи на Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла да се знае, че има вакантно мѣсто въ Варна, така щото, когато станатъ допълнителни избори, да се направи и тамъ както на другитѣ мѣста.

Лаз. Дуковъ: Искамъ да знамъ: какъ се разбира вакантно мѣсто, да ли само за Мирский или има други нѣкой, който се упразднилъ.

М-ръ Грековъ: Азъ незнамъ за това, само казвамъ че това рѣшение трѣбва да се съобщи на М-ра на Вътрѣшнитѣ Дѣла. Ако има и друго нѣкое мѣсто упразнено, и за него ще се съобщи.

Л. Дуковъ: Имахъ честь да бѣдъ въ Кассацията, когато се разглеждаше дѣлото за Варненскитѣ представители и чухме, че се кассира единъ отъ тамгашнитѣ представители.

Предсѣдателъ: За да обясня на г-на Дукова ще му кажа, че има съобщение до М-ра на Вътрѣш. Дѣла по тѣзи работа и постановления на Кассацията, които ще се прочетжтъ въ Народ. Събрание.

Шивачовъ: Азъ мисля че като се съобщи на М-рството на Вътрѣш. Дѣла за Варненския депутатъ, да се съобщи тѣй сѣщо и за Кюстендилския г-на Караманова, при всичко че Нар. Събрание пристана на мнѣнието на комисията да остане безпослѣдствие; но азъ мисля, че той каза че азъ се отеглямъ. Значи трѣбва да се знае да ли той остава представителъ или му се приема оставката? Той е направилъ сѣщото както и Мирский.

Предсѣдателъ: Мнѣнието на г-нъ Шивачова е, да ли Нар. Събрание счита окончателно оттеглень отъ Нар. Събрание г-нъ Караманова и да ли и за него трѣбва да се съобщи на Министра на Вътрѣш. Дѣла, че има едно вакантно мѣсто отъ депутатитѣ за Кюстендилский окръгъ.

Шивачовъ: При това имамъ честь да добавя, че отъ това се доказва още повече, че си далъ оставката, понеже си отишълъ и 5 заседания не присѣствувалъ. Той като си е отишълъ, слѣдователно мисля, че си е далъ оставката. Това може да се разбира само по себе си.

Предсѣдателъ: Приема ли Събранието мнѣнието на г-на Шивачова (Приема се) да се съобщи на Министра на Вътрѣш. Дѣла, че мѣстото на единъ депутатъ отъ Кюстендилскитѣ е вакантно? Който не неприема, да си дигне ржката. (Никой недига).

Докладчикъ: По прошенията друго нищо нѣмаме. Съ това свършвамъ за сега.

Шивачовъ (чете):

Министерство на Вътр. Дѣла

Отдѣление Стопан.

№. 9242.

Декемврий 22 день 1882 год.

г. София.

Господину Предсѣдателю на Нар. Събрание!

Имамъ честь при настоящето да ви испровода, г-не Предсѣдателю, за свѣдѣние преписъ отъ съобщението на Върховний Кассационенъ Сждъ отъ 21 текущий Декемврий, подъ № 297, относительно станалото опредѣление, вслѣдствие заявленіята противъ изборитѣ за представителѣ въ Нар. Събрание, по Силистренското окръжие.

Министръ: Генералъ Майоръ Соболевъ.

Главенъ Секретаръ: Д. Д. Агура.

Началникъ на Отдѣлението: Петковъ.

Председателъ на
Върховний Касаціоненъ Сѣдъ.
No. 297.
Декемврий 21 день 1882 год.
г. София.

До Господина Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла!

Честъ имамъ да ви съобщѣ, господине Министре, че Върховния касационенъ сѣдъ, като разгледва въ днѣшното си общо събрание заявлението противъ изборътъ на представители на обикновенното Нар. Събрание отъ Силистренскитѣ Окрѣжъ, съ резолюцията си опредѣли: «Изборътъ, станѣлъ на 28 Ноемврий 1882 год. за представители въ обикновенното Нар. Събрание по Силистренското окрѣжие, защото сж нарушени ст. 46, 47, 51, 79, 80, 83, 85, отъ избирателний законъ, съ силата на 102 членъ отъ избирателния законъ да се касира.»

Подписахъ Председателъ: П. Х. Стаматовъ
Секретаръ: Н. Беневъ.

Вѣрно за Началникъ на Отдѣлението: Разлоговъ.

Министерство на Вжтр. Дѣла
Отдѣление Стопан.
No. 9217
Декемврий 22 день 1882 год.
г. София.

Господину Председателю на Нар. Събрание!

Имамъ честь да ви испроводя при това, г-не Председателю, за свѣдѣние препишъ отъ отношението на Върховниятъ Касаціоненъ Сѣдъ отъ 18 тек. Декемврий № 291 относително рѣшение заявлението ерѣщу изборитѣ на нѣкои отъ представителитѣ отъ Варненското окрѣжие.

При това имамъ честь да добавя, че тъй като споредъ означеното отношение за петий представителъ отъ Варненско окрѣжие е признатъ Д. Д. Поповъ (той сжщий даскалъ Димитръ и Димитръ Язибейски), а не Варненскитъ Мюфтия, то заедно съ настоящето се телеграфира Г. Д. Попову да дойде и заеме мѣстото си като представителъ въ Нар. Събрание

Министръ: Генералъ Майоръ Соболевъ.
Главенъ Секретаръ: Д. Д. Агура:
Началникъ на отдѣлението: Петковъ.

Председателъ на
Върховний Касаціоненъ Сѣдъ.
No. 291.
Декемврий 18 день 1882 год.
г. София.

До господина Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла.

Имамъ честь да ви съобщѣ, г-не Министре, че Върховн. Касаціоненъ Сѣдъ въ днешното си общо събрание, като

разгледва заявленията противъ изборътъ за представители въ Обикновенното Нар. Събрание, станали на 28 Ноемврий т. г. въ Варненскитъ окрѣжъ, съ резолюцията си опредѣли: 1-о заявлението на Д. Д. Поповъ, Хаджи Напаятъ Хаджи Гено, Иванъ Хаджи Генчевъ, Велико Райновъ, Г. Ив. Барбовъ, Стати Поповъ и Цанко Николовъ, ерѣщу изборътъ Варненскитъ въобще, да се остави безъ послѣдствие; 2-о Заявлението на 144-тѣ гласни ерѣщу неправиленъ изборъ на Варненскитъ Мюфтия да се счита за основателно и да се признае, че петий представителъ отъ Варненското Окрѣжие е гласниятъ Д. Д. Поповъ (той сжщий Даскалъ Димитръ и Димитръ Язибейски), а не Варненскитъ Мюфтия; 3-о Заявлението на Варненскитъ окрѣженъ управителъ ерѣщу избраний представителъ Кръстю Миревъ, като неоснователно, да се остави безъ послѣдствие (членъ 102 Избирателенъ законъ).

Подписахъ: Председателъ П. Х. Стаматовъ
Секретаръ Н. Беневъ

Съ първообразното вѣрно:

Началникъ на Отдѣлението Петковъ.

М-ръ Начевичъ: Както знае Нар. Събрание, азъ съмъ избранъ отъ двѣ мѣста: отъ Вратца и Варна; и по закона трѣбва да оптирамъ едно или друго. Азъ казвамъ, че оптирвамъ за Вратца, а отъ представителството за Варна се оттеглямъ.

Председателъ: За сега ми се струва, че друга работа вѣваме. Остава да рѣши Нар. Събрание кога трѣбва да стане заседание, тъй като приближаватъ празниците вече. Кога обича Нар. Събрание да стане заседание? (Гласове: На 28-ий). Съгласно ли е Събранието да стане заседанието на 28-ий? (Гласове: Съгласно.)

Шивачовъ: Имамъ честь да съобщѣ, че имамъ да отпраща нѣкои интерпелации къмъ Министритѣ, за това моля г-на Председатели да ги тури на дневенъ редъ на 28 да се разгледатъ тѣзи интерпелации.

М-ръ Начевичъ: Азъ би молилъ да се раздадѣтъ бюджета и два законопроекта, които съмъ приготвилъ, на г-да представителитѣ прѣди да се разидатъ. Има изложение на мотивитѣ, но тѣ сж печатани и може да се четѣтъ.

ИЗЛОЖЕНИЕ на мотивитѣ за законопроекта на бирницитѣ.

Финансовитѣ секретари, сирѣчь бившитѣ финансови чиновници, иматъ за главна задача да надзирватъ и ржково-

дять финансовитѣ дѣла въ Окрѣга. Окрѣжнитѣ Съвѣти иматъ между обязанноститѣ си и тая, да се грижатъ за расхвърлюванието и за постѣпванието на даждията.

Събиранieto на даждията обаче лежи исклучително върху общинскитѣ кметове.

Всѣкому е извѣстно че кметоветѣ въ селскитѣ общини сѣ повечето малограмотни или даже съвършенно безграмотни и, повечето пѣти, не въ състояние да изпълнятъ предписанията, които имъ се даватъ, па даже и да ги проумѣятъ. Понятно е тогава, че съ такива кметове една редовна отчетностъ въ събиранieto на даждията е нѣщо невъзможно. Тѣ не сѣ въ състояние да направятъ обявленията за даждията, които всѣки даноплатецъ има да дава, тѣ неможатъ да държатъ редовни смѣтки за всѣкиго и да даватъ изискуемитѣ квитанции, тѣ вършатъ всичко наизустъ или на рабошъ и даватъ причина на безбройни оплаквания отъ страна на населението.

Особенно голѣми бъркотии произлизатъ, когато единъ кметъ предава дѣлата на намѣстника си. Понеже не е съществувалъ никакъвъ редъ, то и предаванетоъ става безъ всѣка формалностъ, безъ склучване на смѣтки, тѣй щото отпослѣ е невъзможно да се расправи кой какво е взелъ и кой какво е далъ.

Почти всечкиѣ кметове събиратъ отъ даноплатцитѣ пари безъ да обозначаватъ за какво даждие ги събиратъ. Като ги занесѣтъ на ковчежничеството, касенера по-вечето пѣти ги записва на каквото даждие иска, дава нуждната квитанция и съобщава на кмета колко има още да внесе за селото си. Тѣй се извършва събиранieto на даждията въ Княжеството, събиране колкото нередовно, толкова и тъмно за даноплатцитѣ. Тая тъмнота въ отчетността прави възможни и всѣкакъвъ родъ злоупотрѣблениа, особенно защото кметоветѣ неполучаватъ отъ съкровището жалование за услугата, която правятъ въ това отношение.

Когато станатъ нуждни на Министерството нѣкои свѣдѣния за състоянието на даноплатцитѣ, за възникнали нѣкои недоразумѣния и пр., кметоветѣ не сѣ въ състояние да ги доставятъ сами на управителитѣ, за това и се явява нужда да се командироваатъ лица отъ окрѣжнитѣ съвѣти да се правятъ сирѣчь разноски и да се губи врѣме.

Освѣнъ това, кметоветѣ като сѣ изборни чиновници властѣта на правителството надъ тѣхъ е твърдѣ слаба и министерскитѣ предписания немогатъ да иматъ тая сила, която тѣ иматъ надъ правителственитѣ чиновници.

Отъ друга страна, тѣ като мѣстни жители и повечето пѣти, като сѣ най-долнитѣ и най-сиромаситѣ, нѣматъ въ

селото си авторитета който е нуженъ за да искаратъ даждията съ изискуемата редовностъ.

Лошавата отчетностъ въ държавнитѣ доходи и расходи е едно зло, което всѣки добъръ гражданинъ трѣбва да желае да се некорени отъ България, защото то е извора на злоупотрѣблениа. За това и азъ съмъ увѣренъ че г-да предетавителитѣ нѣма да се откажатъ да даждѣтъ своето съдѣйствие въ това отношение.

Не по-добри слѣдствия има и нередовното постѣпване на даждията.

Народитѣ живѣятъ и нуждитѣ на управлението трѣбва да се удовлетворяватъ всѣки день, за това и доходитѣ трѣбва да постѣпватъ всѣки день. Послѣ, държавитѣ трѣбва да се стараятъ да иматъ и добъръ кредитъ въ странство; нищо не убива обаче толкова силно кредита на една страна отъ факта, че правителството не си плаща дълговетѣ, че чиновницитѣ не получаватъ редовно жалованието си и прочее. Освѣнъ това, какви ще бждатъ тия чиновници, които ще приематъ да служатъ на вѣра!

Княжеството, съ системата на събиранieto на даждията, която съществува днесъ, щеше да се намѣри твърдѣ често въ затруднение да посрѣщне расходите си, щеше по-вече пѣти да се види принудено да не плати на войската си, на чиновницитѣ си и пр. ако да нѣмаше една значителна резерва въ каситѣ си.

Тая резерва обаче е единъ мъртавъ капиталъ и нейното пазяние въ съкровището, особенно тогава, когато отъ друга страна лихвитѣ на нашитѣ дългове течатъ и увеличаватъ главнитѣ, е една грѣшка. Идеала, който трѣбва да се постигне, е да можемъ да посрѣщаме нуждитѣ на управлението единствено съ редовното постѣпване на държавнитѣ доходи.

II.

И това нѣщо не е трудно!

Въ сравнение съ другитѣ народи България отъ Княжеството плаща най-малко даждия, при всичко че массата на Българското население е побогата отъ массата на другитѣ народи. Освѣнъ това България е честенъ и плаща почтенно това което дължи на Царщината. По тая причина, за да се постигне посрѣщанието държавнитѣ нужди само съ доходитѣ, и за да се въведе една редовна отчетностъ, доволно е да се измѣни днешната система на събиранieto на даждията и да се въведе друга, по-съвършенна и по-вече съотвѣтствующа на нуждитѣ.

Това мисля ще може да се постигне чрез въвеждането на бирниците, съгласно съ законопроекта, който придружава настоящето изложение.

Тоя законопроект е основан на опита, който е направил другите по-напреднали народи и на българските направени от Държавния Съвет.

Държавния Съвет при разглеждането на първия законопроект, който му бях представил, съзна напълно неудовлетворителността на днешната система за събирането даждията и постанови да станат някои олущения, но като се оставят и за напредъ същитъ основни, които има и днешната система на събирането даждията.

За запазването на старитъ основни на системата Държавния Съвет взе въ внимание това, което се практикуваше до скоро въ Румъния и това, което се прави още днес въ Южна-България.

Истина е че до скоро въ Румъния даждията се събирах от кметовете, но тамъ кметовете еж хора съ повече тяжесть и значение въ общината отъ колкото въ България.

Но вопреки голъмия авторитетъ, който румънскитъ кметове иматъ въ населението, и тамъ Нар. Събрание се видъ принудено тая година да измъни системата на събирането даждията, като отне това събиране отъ ржцетъ на кметовете и го повър на правителствени чиновници, сиръч на особенни бирници, защото събирането даждията чрезъ изборни чиновници не представлява оная гаранция за редовното постъпване на тия даждия, които е необходима въ добръ устроенихъ страни.

Въ Южна-България, по свѣденията които правителството е получило, тоже се готвяхъ законопроектъ за извършването ежщото преобразование.

Държавния Съветъ, като съзна непрактичността и лошитъ страни на днешната система, бѣше постановилъ, да се въведжъ и въ Княжеството бирници, но тия бирници да се назначаватъ отъ общинитъ, на които да се дава 4% отъ даждията, които общинскитъ бирници събержтъ. Причината за която Държавния Съветъ рѣши да останатъ бирниците подъ властта на кметовете бѣше страха да не би бирниците да се отнасятъ немилостиво спрямо даноплатцитъ, когато зависятъ направо отъ правителството.

Тая боязнъ на Държавния Съветъ се взе въ внимание при съставянето на тоя втори проектъ, въ който, както г-да представителитъ ще видятъ, властта на бирниците се отпредѣли точно, тъй щото едно превъшение власти отъ тѣхна страна става немислимо.

Тѣхната властъ, споредъ тоя проектъ, е помалка и отъ оная, която упражняватъ днесъ административнитъ агенти, и тѣхната роль се органичава въ това, да подканятъ по често даноплатцитъ да плащатъ даждията си и да държатъ редовна отчетность: по-строгитъ мѣрки се предоставятъ на рѣшението на сѣдилищата.

Държавния Съветъ имаше още една друга причина, за която даде предпочитание на своя проектъ. Тая причина бѣше, че когато бирниците еж подъ властта на общинитъ, тия послѣднитъ отговарятъ предъ съкровището за всичкитъ нередовности и злоупотрѣбления, които би се случили отъ страна на тия бирници, сиръчъ, че съкровището ще има право да иска отъ даноплатцитъ втори пътъ злоупотрѣбенитъ сумми. По мое мнѣние, такова нѣщо е несправедливо, и за случантъ на злоупотрѣбления има залота, който всѣкий бирникъ трѣбва да положи преди да се приеме на служба, както и близкия надзоръ който ще се упражнява надъ тѣхъ.

III.

Да се оставятъ бирниците подъ властта на общинитъ, а не подъ оная на правителството, значи злото да се премѣсти, а не да се искорени; защото и тогава, както и сега, правителството ще е безсилно спрямо бирниците, тъй както ще е безсиленъ и общинския бирникъ спрямо даноплатцитъ, както е безсиленъ и общинския кметъ сега.

Премията отъ 4% отъ събранитъ даждия, която Държавния Съветъ намира за умѣстно да се дава на общинитъ, не ще да е едно голъмо насърчение за общинскитъ управления, особено защото нуждитъ на селектитъ общини еж незначителни и защото тѣ всѣкога ще предпочетатъ да се лишатъ отъ тия 4%, нежели да висежтъ на време 96 на ето

Освѣтъ това, примитъ даждия, като възлизатъ на 22 милиона лева, премията която би трѣбвало да се даде на общинитъ, ако се приемеше начина на Държавния Съветъ, щеше да възлиза на 880,000 лева, и то за постигването единъ не до тамъ сигуренъ резултатъ, когато, споредъ проекта, който се представя сега на Нар. Събрание, за бирниците ще се употрѣбятъ само около 450,000 лева годишно и ползата имъ ще е несравнено по-голѣма.

Съ удовлетвие обаче констатирамъ, че възраженията, които Държавния Съветъ направи на първия законопроектъ, много послужиха за освѣтление на въпросъ и за поправянето на настоящия.

Споредъ настоящия законопроектъ, всѣки окръгъ ще се раздѣли на едно съответствуещо число бирнички участъци

и въ всеки такъв участък ще има по единъ Бирникъ, който ще обикаля постоянно общинитъ въ участъкъ си, за да събира даждията. По тоя начинъ, данъчните смѣтки на всяка община ще се водятъ отъ Бирника, а не отъ кмета.

Като се назначатъ за Бирници хора благоразумни и опитни, хора съ тактъ и които да сж служили въ нѣкое учреждение, нѣма съмнѣние че тѣ ще спечелятъ благоволенieto на даноплатцигъ, ще събиратъ лесно и редовно даждията и ще осъществяватъ централното управление върху икономическото положение на участъка си, върху неговитъ нужди, върху сръдствата които би трѣбвало да се употребятъ въ всеки участъкъ за да се продигне земледѣлието и търговията и ще направятъ излишна командировката на особенни чиновници за добиване свѣдѣния, както се прави сега.

Освѣнъ това участъка на Бирника като не е по-голямъ отъ 15 до 20 села, той въ скоро време ще изучи състоянието и работата на всекиго, числото на добчетата му, ще знае истинитъ причини за невнисанието данъцитъ. Той ще научи още, колко лозя има всеки, колко ракия е преварилъ, колко тютюнъ е посѣялъ, ще слѣди постоянно за тоя тютюнъ и ще направи излишни особеннитъ контролери, които се проваждатъ сега.

Главната заслуга на Бирниците, както го казахъ и погорѣ, ще е да събиратъ увреме даждията и да осигорятъ, съ по-малко разноси отъ колкото сега, редовния ходъ на държавната машина безъ да е нужно да се пазятъ въ ковчезничествата голѣми мъртви капиталы. Освѣнъ това, тѣ ще направятъ възможно една редовна отчетность на държавнитъ доходи и расходи.

Другитъ подробности на тоя законопроектъ ще се представятъ при неговото разгледване.

Министръ: Г. Д. Начевичъ.

ИЗЛОЖЕНИЕ

на МОТИВИТЪ НА ЗАКОНОПРОЕКТА за ОТЧЕТНОСТЪТА ПО БЮДЖЕТА.

Министерството на Финанситъ бѣше внесло въ втората сесия на второто обикновено Народно Събрание единъ законопроектъ за съставянieto и изпълнението на бюджета. Но понеже закриванieto на сесията приближа-

ваше, подробното разгледване на единъ проектъ отъ такава важность бѣше невъзможно; та за това и Нар. Събрание опълномощи тогавашния Финансовъ Министръ да тури привременно въ дѣйствието тоя законопроектъ и да го внесе на подробно разгледване въ слѣдующата сесия на Събранието.

Азъ имамъ честта да изпълня това поручение на тогавашното Народно Събрание, съ тая разлика само, че вмѣсто тогавашния законопроектъ, осмѣлявамъ се да внесъ други, когото мисля за по-пълненъ и по-ясенъ.

Както г-да представители ще се убѣдятъ, проектътъ който внасямъ на разгледване въ Събранието, влиза въ голѣми подробности и точно опредѣля обязаноститъ на распоредителитъ съ Държавнитъ доходи, както и на отчетниците. Когато въпроса е за пари, мисля че подробнитъ указания на длъжноститъ на всекиго одного не е излишно, понеже е необходимо всеки единъ да знае отъ напредъ отговорността, която лѣжи на него.

Тоя проектъ захваща съ точното опредѣление значението на бюджета, както и на бюджетното упражненie; послѣ преминава къмъ начина, по който се съставлява единъ бюджетъ, като опредѣля и срока на неговото течение (Гл. I). Слѣдъ това той опредѣля какви доходи се вписватъ въ доходния бюджетъ (Гл. II), какви расходи въ расходния бюджетъ и какъ трѣбва да бждатъ подраздѣлени доходитъ и расходитъ (Гл. III). Послѣдующитъ глави опредѣлятъ реда, по който трѣбва да се правятъ разноснитъ, формалноститъ които трѣбва да се изпълняватъ за да се исплати единъ дългъ, отговорността която лѣжи върху распоредителитъ съ кредититъ, закриваньето на бюджета и неговитъ слѣдствия, окончателното опредѣление на бюджета слѣдъ провѣрката на смѣткитъ, начина по който трѣбва да се представятъ смѣткитъ, и пр. и пр.

Разискванията, които ще станатъ по тоя законопроектъ въ комисията, която ще го разгледва предварително, и послѣ въ Нар. Събрание, ще докажатъ, безъ съмнѣние, на всекиго нуждата отъ единъ тазвъ законъ и ползата които ще докара неговото приеманье и утвърденie. Като го поднасямъ на просвѣтение ракумъ на г-да представителитъ, азъ се осмѣлявамъ да вѣрвамъ, че тѣ на пълно ще оцѣнятъ побужденията, които сж диктували приготвеньето и внасаньето въ Събранието на тоя законопроектъ.

Министръ Г. Д. Начевичъ.

Председателъ: За сега засѣданието се закрива.

(Конецъ въ 4 ч. и 30 мин.)

Председателъ: Варненско-Преславский Симеонъ

Секретари: { Н. Шивачовъ.
И. Ц. Щърбановъ.

Подпредседатели: { Иванъ Симеоновъ.
Ат. Минчовъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ.